

Opinnäytetyö AMK

Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka

2023

Antti Päivärinta

YHTEISKÄYTTÖAUTOJEN NYKYTILA JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Opinnäytetyö (AMK) | Tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka

Huhtikuu 2023 | 32 sivua

Antti Päivärinta

Yhteiskäyttöautojen nykytila ja tulevaisuuden näkymät

Tämä opinnäytetyö käsittelee yhteiskäyttöautoja, niiden toimintamalleja, valintakriteerejä ja tilannetta Suomessa sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja haasteita. Historiallisesti tarkasteltuna yhteiskäyttöautot ovat kehittyneet jo useiden vuosikymmenien ajan, mutta vasta viime vuosina ne ovat yleistyneet merkittävästi eri puolilla maailmaa.

Valittaessa yhteiskäyttöautoa on tärkeää ottaa huomioon käyttövoima, ominaisuudet ja kustannukset. Yleisimmät käyttövoimat ovat sähkö, bensiini ja hybridit.

Opinnäytetyössä käsitellään myös yhteiskäyttöautojen tilannetta Suomessa, erityisesti palveluntarjoajia ja kilpailuasetelmaa.

Opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella yhteiskäyttöautojen tulevaisuutta ja sen mahdollisuuksia sekä suurimpia haasteita. Yhteiskäyttöautoilla on potentiaalia ratkaista kaupunkiliikenteen ongelmia ja vähentää liikenteen ympäristövaikutuksia. Kuitenkin ongelmat, kuten pysäköinti ja taloudelliset haasteet, voivat hidastaa yhteiskäyttöautojen yleistymistä.

Opinnäytetyö perustuu laajaan kirjallisuuskatsaukseen ja eri palveluntarjoajien tietoihin. Lopuksi käsitellään yhteiskäyttöautojen tulevaisuuden näkymiä ja kehitysmahdollisuuksia.

Asiasanat:

Yhteiskäyttöauto, liikkumispalvelut, kustannussäästöt, toimintamallit, kilpailutilanne, taloyhtiöt, kaupunkiliikenne, ympäristöystävällisyys

Bachelor's Thesis

Turku University of Applied Sciences

Automotive and transportation Engineering

April 2023 | 32 pages

Antti Päivärinta

Current state and future of carsharing

This thesis examines car-sharing services, their operational models, selection criteria, and the current state of car-sharing in Finland, as well as future opportunities and challenges. Historically, car-sharing has been evolving for several decades, but only in recent years has it become more widespread across the globe.

When choosing a car-sharing service, it is important to consider the type of fuel, features, and costs. The most common types of fuel include electric, gasoline, and hybrids. This thesis also examines the state of car-sharing services in Finland, particularly the service providers and competitive landscape. The operational models of car-sharing services in residential buildings and future challenges are also discussed.

The objective of this thesis is to explore the future of car-sharing services, their potential benefits, and the greatest challenges they face. Car-sharing has the potential to solve urban transportation problems and reduce environmental impacts. However, problems such as parking and financial challenges may slow down the widespread adoption of car-sharing services.

This thesis is based on a comprehensive literature review and information from various service providers. Finally, the future prospects and development opportunities of car-sharing services are discussed.

Keywords:

Car sharing, mobility services, cost savings, operational models, competitive situation, housing cooperatives, urban transportation, environmental friendliness.

Sisältö

1 Johdanto	6
2 Yhteiskäyttöautot	7
2.1 Historiaa	7
2.2 Yleistä yhteiskäyttöautoista	8
2.3 Toimintamallit	9
2.3.1 Asemaperusteinen	9
2.3.2 Kelluva/free floating	10
2.3.3 Point-to-point	11
2.3.4 Peer-to-peer -vuokraus	12
3 Yhteiskäyttöauton valinta	14
3.1 Käyttövoima	14
3.1.1 Sähkö	14
3.1.2 Bensiini	15
3.1.3 Hybridi	16
3.2 Ominaisuudet	17
3.3 Kustannukset	18
4 Tilanne Suomessa	19
4.1 Palveluntarjoajat	19
4.1.1 Drivenow	19
4.1.2 24Rent	19
4.1.3 Bloxcar	20
4.1.4 Omago	20
4.1.5 Aimo Car	21
4.2 Kilpailuasetelma	21
5 Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautot	23
5.1 Yhteiskäyttöauto taloyhtiössä	23
5.2 Toimintamallit	23
5.3 Tulevaisuuden haasteet	24

6 Yhteiskäyttöautojen tulevaisuus	26
6.1 Tulevaisuuden mahdollisuudet	26
6.2 Suurimmat haasteet	28
7 Lähteet	31

1 Johdanto

Yhteiskäyttöautojen suosio on kasvanut merkittävästi viime vuosina ympäri maailmaa, kun yhä useammat kaupungit kohtaavat liikenteellisiä haasteita, kuten ruuhkia, pysäköintiongelmia ja ympäristövaikutuksia. Yhteiskäyttöautot ovat yksi tapa vastata näihin haasteisiin, sillä ne tarjoavat käyttäjilleen mahdollisuuden vuokrata autoja lyhytaikaisesti tarpeen mukaan ilman, että heidän täytyy omistaa omaa ajoneuvoa. Tämä voi olla erityisen houkuttelevaa kaupunkiasukkaille, jotka eivät tarvitse autoa jokapäiväisessä elämässään, mutta haluavat silti päästä liikkumaan paikasta toiseen silloin kun tarve vaatii.

Tämä opinnäytetyö käsittelee yhteiskäyttöautoja, niiden toimintamalleja, valintakriteerejä ja tilannetta Suomessa sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja haasteita. Opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella yhteiskäyttöautojen tulevaisuutta ja niiden mahdollisuuksia sekä suurimpia haasteita.

Yhteiskäyttöautoilla on potentiaalia ratkaista kaupunkiliikenteen ongelmia ja vähentää liikenteen ympäristövaikutuksia. Kuitenkin ongelmat, kuten pysäköinti ja taloudelliset haasteet, voivat hidastaa yhteiskäyttöautojen yleistymistä.

Opinnäytetyö käsittelee myös yhteiskäyttöautojen tilannetta Suomessa, erityisesti palveluntarjoajia ja kilpailuasetelmaa. Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautojen toimintamallit ja tulevaisuuden haasteet käsitellään myös. Tämän lisäksi työssä käsitellään yhteiskäyttöautojen valintakriteerejä, kuten käyttövoimaa, ominaisuuksia ja kustannuksia.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarjota lukijalle perusteellinen käsitys yhteiskäyttöautojen toimintamalleista ja käyttömahdollisuuksista, sekä ymmärrystä yhteiskäyttöautojen merkityksestä kaupunkiliikenteen kestävyden kannalta. Tarkastellessaan yhteiskäyttöautojen tulevaisuuden mahdollisuuksia ja haasteita, opinnäytetyö pyrkii myös tarjoamaan ehdotuksia ja suosituksia siitä, miten yhteiskäyttöautojen kehitystä ja käyttöä voidaan edistää Suomessa.

2 Yhteiskäyttöautot

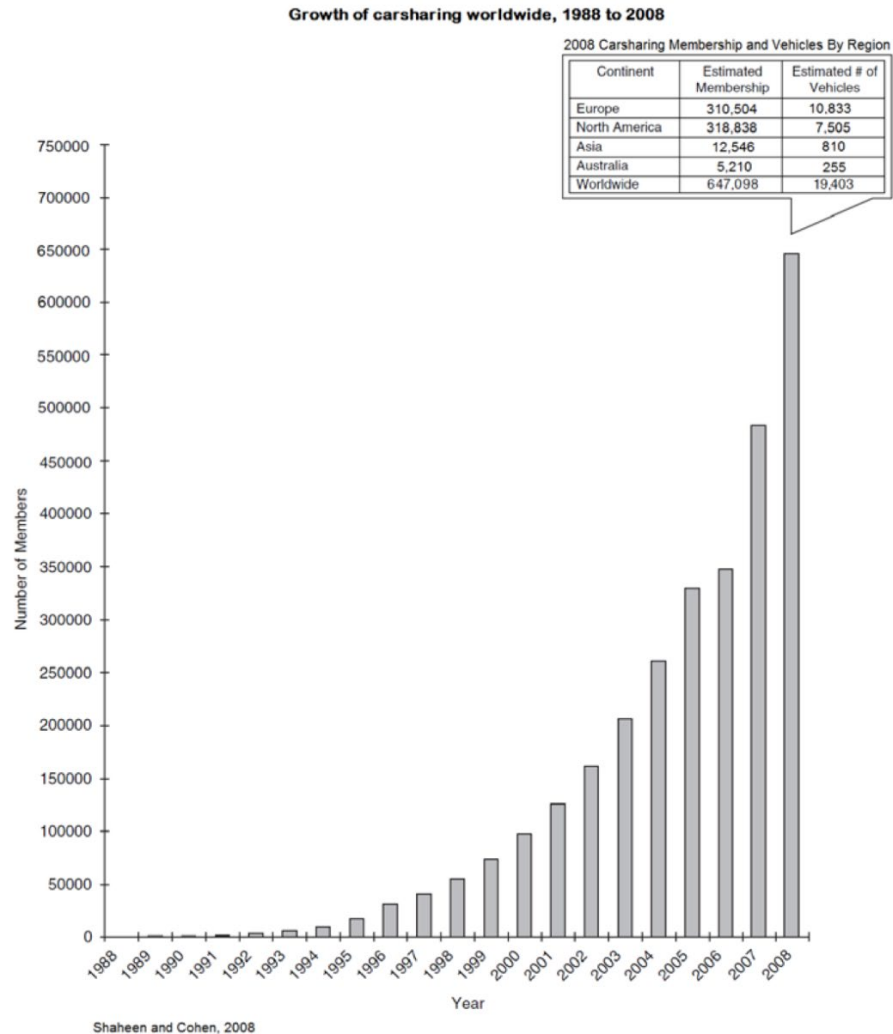
2.1 Historiaa

Yhteiskäyttöautot ovat saavuttaneet suosiota eri puolilla maailmaa viime vuosikymmeninä, mutta niiden historia juontaa juurensa jo 1940-luvulle. Alunperin yhteiskäyttöautot olivat yleisesti saatavilla suuremmilla kaupunkialueilla, joissa asukkailla ei ollut käytössään omaa autoa. Yhteiskäyttöautot olivat erityisesti autojen jakamiseen keskittyneiden yhteisöjen suosiossa, mutta niiden käyttö ei ollut yhtä laajaa kuin nykyään.

Suomessa yhteiskäyttöautot tulivat laajempaan tietoisuuteen 2000-luvun alussa. Helsingissä ja Tampereella aloittivat toimintansa ensimmäiset yhteiskäyttöautopalvelut, jotka tarjosivat autoja asiakkaiden käyttöön tietyissä noutopisteissä. Tämä asemaperusteinen toimintamalli on edelleen yleinen Suomessa. Vuosien varrella yhteiskäyttöautojen kysyntä on kasvanut ja alalle on tullut uusia toimijoita, jotka tarjoavat erilaisia toimintamalleja ja laajempaa autokantaa. Myös P2P-yhteiskäyttöautopalvelut, jossa käyttäjät vuokraavat omaa autoaan toisille käyttäjille, ovat saaneet jalansijaa Suomessa.

Nykyään yhteiskäyttöautopalvelut ovat yleisiä kaikissa suurimmissa kaupungeissa ympäri maailmaa. Autot ovat usein sähköautoja, joita voi vuokrata käyttäjän tarpeiden mukaan. Erityisesti kaupunkialueilla, joissa pysäköintipaikkojen hinta ja saatavuus ovat ongelmana, yhteiskäyttöautot ovat hyvä vaihtoehto. Lisäksi yhteiskäyttöautot ovat ekologisesti kestävämpiä kuin yksityisautot, sillä useampi henkilö voi käyttää samaa autoa, mikä vähentää liikenteen aiheuttamaa ympäristökuormitusta.

Kuviossa 1 on esitetty yhteiskäyttöautojen määrän kasvu maailmanlaajuisesti.

Kuvio 1. Yhteiskäyttöautojen määrän kasvu maailmanlaajuisesti.

2.2 Yleistä yhteiskäyttöautoista

Yhteiskäyttöautot ovat autoja, joita useat henkilöt voivat vuokrata ja käyttää lyhytaikaisesti. Tämä palvelu on yleistynyt erityisesti kaupungeissa, joissa auton omistaminen voi olla kallista ja tarpeetonta. Yhteiskäyttöautot tarjoavat joustavan tavan liikkua kaupungissa ilman omistamisen huolia, kuten huolto- ja korjauskustannuksia, pysäköintipaikkojen etsimistä ja auton arvon alenemista.

Yhteiskäyttöautot ovat ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja kuin henkilökohtaisesti omistetut autot. Yhteiskäyttöautoja käyttävät henkilöt eivät yleensä käytä autoa joka päivä tai jopa joka viikko, mikä vähentää liikenteen määrää kaupungeissa.

Yhteiskäyttöautojen käyttö voi vähentää myös autonvalmistuksen ympäristövaikutuksia, koska vähemmän autoja tarvitsee valmistaa.

Yhteiskäyttöautojen käyttö on yleistynyt voimakkaasti viime vuosikymmeninä, erityisesti kaupungeissa. Palvelut ovat laajentuneet eri puolille maailmaa, ja suurimmat yhteiskäyttöautopalvelut ovat yleensä saatavilla suurkaupungeissa ympäri maailmaa. Suomessa yhteiskäyttöautopalvelut ovat myös yleistyneet, ja suurimmat palvelut ovat saatavilla Helsingissä, Tampereella ja Turussa.

Yhteiskäyttöautojen suosio on kasvanut johtuen ympäristötietoisuuden kasvusta ja kaupunkilaisten tarpeesta joustavampaan liikkumiseen. Niiden käyttö on myös taloudellisesti järkevämpää kuin henkilökohtaisen auton omistaminen, etenkin kaupungeissa, joissa auton omistaminen voi olla erittäin kallista. Yhteiskäyttöautojen avulla voidaan vähentää yksityisautojen määrää liikenteessä ja siten vähentää ruuhkia, päästöjä ja liikenneonnettomuuksia.

Suomessa yhteiskäyttöautojen tarjonta on kasvanut viime vuosina merkittävästi, ja tällä hetkellä markkinoilla on useita eri yhteiskäyttöautopalveluita eri kaupungeissa. Yhteiskäyttöautojen suosio kasvaa myös maaseudulla, jossa yhteiskäyttöautojen avulla voidaan helpottaa liikkumista ja mahdollistaa esimerkiksi työmatkaliikkuminen ilman omaa autoa.

Yhteiskäyttöautojen kehitys jatkuu ja tulevaisuudessa nähdään todennäköisesti entistä kehittyneempiä teknologiaratkaisuja, kuten autonomisia ajoneuvoja ja sähköautoja. Tämä tarkoittaa myös uusia mahdollisuuksia liikkumiseen ja yhteiskäyttöautopalveluiden kehittämiseen. Yhteiskäyttöautot voivat olla tärkeä osa kestävästä kaupunkiliikennestä ja auttaa vähentämään liikenteen haittavaikutuksia ympäristölle ja ihmisten terveydelle.

2.3 Toimintamallit

2.3.1 Asemaperusteinen

Asemaperusteinen toimintamalli yhteiskäyttöautolla tarkoittaa, että autot tulee palauttaa takaisin noutopisteeseen tai asemalle käytön päätyttyä. Tämä toimintamalli on perinteisempi ja vanhempi yhteiskäyttöautojen toimintamalli, joka on edelleen käytössä monilla yhteiskäyttöautopalveluilla ympäri maailmaa.

Asemaperusteisessa toimintamallissa käyttäjät voivat varata auton ennakkoon palvelun verkkosivuston tai mobiilisovelluksen kautta. Käyttäjän varatessa auton hän saa tietää, mistä noutopisteestä auto löytyy ja milloin se on saatavilla. Kun käyttäjä on noutanut auton, hän voi käyttää sitä sovitun ajan verran ja palauttaa sen takaisin samaan paikkaan, mistä se noudettiin.

Tässä toimintamallissa autokanta on keskitetty tiettyihin noutopisteisiin tai asemille, mikä tarkoittaa, että käyttäjien on suunniteltava etukäteen, mistä he haluavat noutaa auton ja minne he sen palauttavat. Tämä toimintamalli sopii erityisesti niille, jotka tarvitsevat auton pidemmäksi ajaksi, sillä palauttamispaikka on tiedossa etukäteen eikä käyttäjän tarvitse miettiä, mistä löytää vapaan pysäköintipaikan palauttamispaikan lähistöltä.

Asemaperusteinen toimintamalli on myös helpompi toteuttaa teknisesti, sillä autot ovat keskitetyksi yhdessä paikassa ja niiden seuranta on helpompaa. Autokanta voidaan myös huoltaa ja huoltaa keskitetyksi yhdessä paikassa, mikä helpottaa ylläpidon organisointia.

Asemaperusteisessa toimintamallissa käyttäjien valinnanvaraa saattaa kuitenkin rajoittaa se, että autot ovat saatavilla vain tietyistä noutopisteistä tai asemalta, mikä saattaa aiheuttaa käyttökatkoksia ja palvelun käytön rajoituksia erityisesti suurkaupungeissa, joissa palvelun kysyntä on suurta.

2.3.2 Kelluva/free floating

Kelluva (engl. free-floating) -toimintamalli yhteiskäyttöautojen vuokrauksessa tarkoittaa, että käyttäjät voivat vuokrata auton ja jättää sen mihin tahansa sovittuun paikkaan palvelun toiminta-alueella. Tämä toimintamalli eroaa perinteisemmistä yhteiskäyttöautopalveluista, joissa autot tulee palauttaa noutopisteeseen tai asemaperusteiseen palveluun.

Toimintamalli toimii yleensä mobiilisovelluksen kautta, joka tarjoaa käyttäjille karttanäkymän palvelun toiminta-alueesta. Käyttäjät voivat etsiä vapaana olevia autoja sovelluksen avulla, varata haluamansa auton ja avata sen ovat sovelluksen kautta. Kun käyttäjä on päättänyt käyttää autoa, hän voi ajaa minne tahansa palvelun toiminta-alueella ja palauttaa auton mihin tahansa sovittuun paikkaan palvelun käyttöehtojen mukaisesti.

Erityisesti kaupungeissa, joissa yhteiskäyttöautojen käyttö on yleistä, on kelluva toimintamalli suosittu. Käyttäjät voivat vuokrata auton nopeasti ja helposti tarpeen mukaan, ja auton palauttaminen mistä tahansa sovitusta paikasta mahdollistaa joustavan käytön ilman tarvetta suunnitella etukäteen auton palauttamispaikkaa. Palveluntarjoajat voivat myös optimoida autokantojensa käytön kelluva-toimintamallin avulla, sillä autoja voidaan sijoittaa sinne missä niitä tarvitaan eniten, mikä tehostaa resurssien käyttöä ja vähentää tarvetta ylläpitää pysäköintialueita.

Kelluva-toimintamalli on kuitenkin haastava teknisesti, sillä autot tulee olla jatkuvasti saatavilla eri puolilla palvelun toiminta-alueita, jotta käyttäjillä on tarpeeksi valinnanvaraa ja palvelu on käyttäjäystävällinen. Tämä vaatii palveluntarjoajilta tarkkaa suunnittelua autokannoistaan, sekä jatkuvaa seurantaa ja huoltoa autokantojensa saatavilla olemisen varmistamiseksi.

2.3.3 Point-to-point

Point-to-point -toimintamalli tarkoittaa, että käyttäjät voivat noutaa ja palauttaa yhteiskäyttöauton mihin tahansa tiettyyn alueeseen, eikä auton palauttamista tarvitse tehdä samaan paikkaan mistä se noudettiin. Tämä mahdollistaa joustavamman käytön, sillä käyttäjät voivat jättää auton mihin tahansa sovittuun paikkaan käytön jälkeen.

Free-floating -toimintamallin yhteydessä käytetään usein point-to-point mallia, koska yhteiskäyttöautot ovat vapaasti käytettävissä ilman erillistä pysäköintipaikkaa tai noutopistettä. Käyttäjät voivat varata auton sovelluksen tai verkkosivuston kautta, ja sen jälkeen he voivat noutaa auton haluamastaan sijainnista alueella, jolla yhteiskäyttöautojen käyttö on sallittua. Käyttäjät voivat ajaa autolla minne haluavat, kunhan he noudattavat palvelun ehtoja ja rajoituksia. Palvelun puitteissa auton käyttäminen on yleensä rajattu tietylle alueelle, jotta autot ovat helposti löydettävissä ja saatavilla käyttäjille.

Kun käyttäjä on päättänyt käyttää autoa, hän voi palauttaa sen mihin tahansa sovitusta pisteistä alueella, jonka palveluntarjoaja on määrittänyt. Käyttäjät voivat noutaa ja palauttaa auton palveluntarjoajan määrittämillä pysäköintipaikoilla, joita voi olla esimerkiksi kadunvarret, parkkipaikat tai yksityiset parkkialueet. Käyttäjät voivat varata auton vain tiettyyn ajankohtaan asti, ja seuraavat käyttäjät voivat varata saman auton sen vapautumisen jälkeen.

Point-to-point -toimintamalli on erittäin joustava ja käyttäjäystävällinen, sillä se mahdollistaa auton käytön tarpeen mukaan. Auton palauttaminen mihin tahansa sovittuun paikkaan säästää aikaa ja vaivaa käyttäjiltä, eikä käyttäjien tarvitse huolehtia auton noutamisesta tai palauttamisesta tiettyyn pisteeseen. Tämä toimintamalli on erittäin suosittu yhteiskäyttöautojen vuokrauksessa, ja se on laajalti käytössä useissa kaupungeissa ympäri maailmaa.

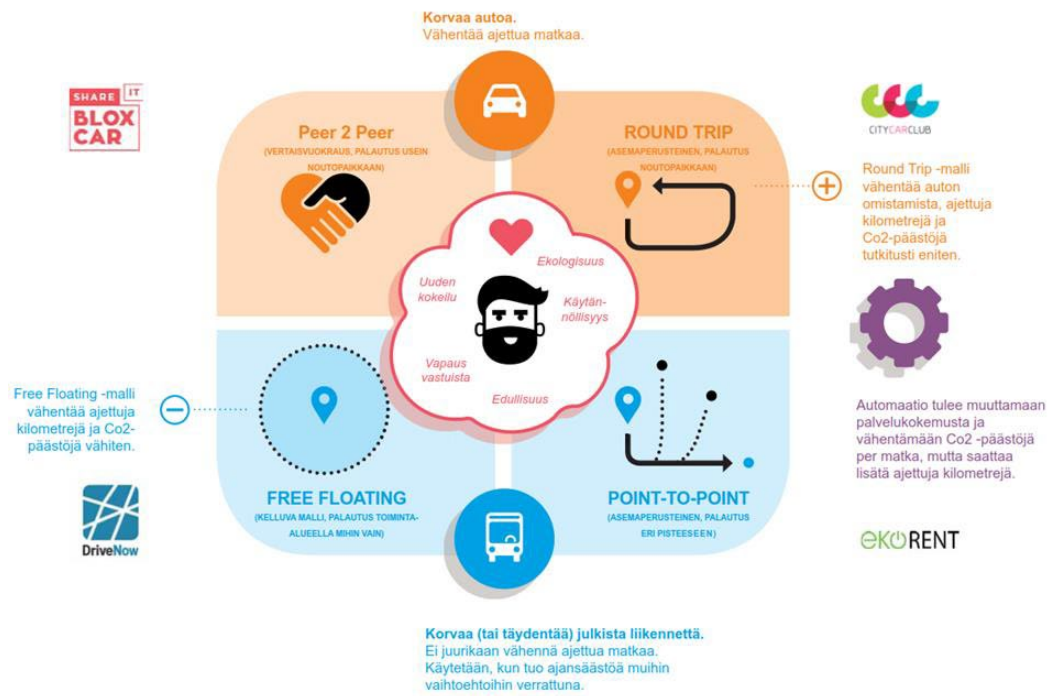
2.3.4 Peer-to-peer -vuokraus

Peer-to-peer (P2P) -toimintamalli tarkoittaa, että yksityiset henkilöt voivat vuokrata omia autojaan muille käyttäjille. Tämä toimintamalli mahdollistaa autojen paremman hyödyntämisen, kun omistajat voivat vuokrata autojaan niille, jotka tarvitsevat väliaikaista kulkuneuvoa. Palvelu toimii yleensä sovelluksen tai verkkosivuston kautta, jossa auton omistajat voivat ilmoittaa autonsa vuokrattavaksi ja käyttäjät voivat selata saatavilla olevia autoja ja varata niitä.

Yleensä palveluntarjoaja toimii välikätenä, joka tarjoaa vakuutuksen, maksunvälityksen ja käyttäjien taustatarkistukset. Auton omistajat voivat määrittää hinnan, käytettävyyden ja muut ehdot palveluun liittyen. Vuokraamisen jälkeen käyttäjä noutaa auton sovittuna ajankohtana ja paikassa, ja palauttaa sen sovitusti vuokrausajan lopussa.

Tämä toimintamalli on joustava ja taloudellinen sekä auton omistajille että käyttäjille, sillä se mahdollistaa kustannusten jakamisen ja auton paremman hyödyntämisen. Auton omistajat voivat ansaita ylimääräistä rahaa vuokraamalla autoaan, kun taas käyttäjät voivat saada halvemman kulkuneuvon, kun heillä ei ole tarvetta omistaa omaa autoa. Palvelu on yleensä saatavilla suuremmissa kaupungeissa ja sen laajeneminen riippuu auton omistajien määrästä ja kysynnästä palvelulle. Suomessa tunnetuin palveluntarjoaja peer-to-peer mallilla oli Bloxcar, joka on sittemmin lopettanut toimintansa.

Kuvassa 1 on esitetty yhteiskäyttöautojen eri toimintamallit ja niiden vaikutuksia.

Kuva 1. Kuvaus yhteiskäyttöautojen toimintamalleista. (Kaitosalmi ym. 2018)

3 Yhteiskäyttöauton valinta

Auton valinnassa yhteisautokäyttöön tulee ottaa huomioon useita kriteerejä, jotka kaikki vaikuttavat suoraan tai epäsuorasti auton käytettävyyteen sekä käyttöasteeseen. Auton valintaprosessi aloitetaan kartoittamalla käyttäjien tarpeet autoa kohtaan. Kun auto vastaa suuren massan tarpeita, se vaikuttaa suoraan auton käyttöasteeseen.

3.1 Käyttövoima

3.1.1 Sähkö

Nykyään lähes kaikilta autonvalmistajilta löytyy useita vaihtoehtoja auton käyttövoimalle. Erityisesti sähköautot ovat kasvattaneet suosiotaan ja kaikki suuret valmistajat ovat alkaneet valmistaa niitä. Sähkö on myös oivallinen valinta yhteiskäyttöautojen käyttövoimaksi, sillä sähköautojen latausinfrastruktuuri on kehittynyt viime vuosina merkittävästi. Suomessa oli vuoden 2020 lopussa yli 1300 sähköauton latauspaikkaa ja noin 4800 latauspistettä. Yhteiskäyttöautoilla on usein määritetty pysäköintipaikka, joten latausinfrastruktuurin rakentaminen ei ole ongelma. Lisäksi, kun auton omalla pysäköintipaikalla on teholtaan oikein mitoitettu latauspiste, asiakkaiden välillä akku latautuu tehokkaasti lyhyessä ajassa.

Yhteiskäyttöautoa valitessa on tärkeää huomioida useita kriteerejä, jotta se palvelisi käyttäjiä mahdollisimman hyvin. Sähköautossa tärkeitä tekijöitä ovat akun koko, kantomatka ja latausteho. Yhteiskäyttöautoja käytetään yleensä vain muutamia tunteja kerrallaan lyhyisiin matkoihin, joten erityisen suurikapasiteetiselle akulle, joka mahdollistaisi pitkän kantaman, ei ole tarvetta. Sopiva akkukapasiteetti yhteiskäyttöautoille on noin 50 kWh, mikä on myös monien valmistajien perusmallien vakiokapasiteetti. Tällaisella akulla varustetun auton kantomatka on olosuhteista riippuen noin 250-300 km, mikä on sopiva kantomatka yhteiskäyttöautolle.

On tärkeää, että yhteiskäyttöauton lataus on riittävän tehokasta, koska auton on tarkoitus liikkua usein lyhyitä aikoja kerrallaan. Sähköauton latauslaitteet lataavat yleensä 3,7 kW - 22 kW teholla. Kun yhteiskäyttöauton pysäköintipaikalle sijoitetaan 22 kW latauslaite, sen akku latautuu täyteen noin kahdessa tunnissa. Tämä latausteho on

sopiva yhteiskäyttöautolle, sillä yhteiskäyttöauton akkua ei yleensä ajeta aina läheskään tyhjäksi.

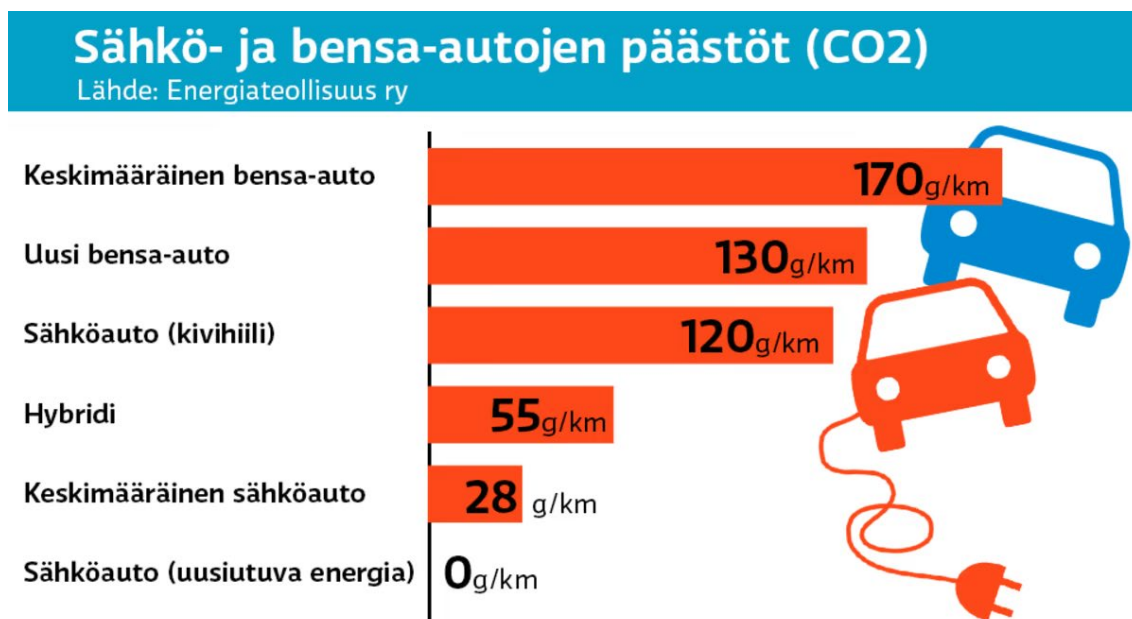
3.1.2 Bensiini

Suurin osa, noin 68%, Suomen henkilöautoista käyttää bensiiniä polttoaineenaan (24Rent, 2023). Lähes kaikki bensiiniautot käyttävät 95-oktaanista bensiiniä, jota löytyy lähes kaikilta Suomen huoltoasemilta. Bensiiniautot ovat tuttuja ja turvallisia yhteiskäyttöautovaihtoehtoja, ja niiden hankintahinnat ovat verrattain edullisia, koska niitä on liikenteessä eniten.

Bensiiniautot ovat hyviä yhteiskäyttöautoja, koska ne ovat varmatoimisia ja helppokäyttöisiä. Bensiiniautolla kantomatka ei ole ongelma, sillä polttoainetta on helposti saatavilla. Kuitenkin bensiiniauton korkean kulutuksen ja bensiinin korkean hinnan vuoksi nämä seikat tulee ottaa huomioon yhteiskäyttöauton hinnoittelussa. Polttoaineen tankkaus voidaan sisällyttää joko tuntihintaan tai asiakas voi itse tankata sen, mitä käyttää. Käytön mukaan tankkaaminen voi kuitenkin aiheuttaa ongelmia, koska on lähes mahdotonta tietää, kuinka paljon bensiiniä kullakin käyttäjällä kuluu. Helpoin ratkaisu on sisällyttää polttoaineen hinta tuntihintaan ja antaa asiakkaille polttoainekortti, jolla he voivat tankata.

Bensiiniautoissa on kuitenkin korkeampi hiukkaspäästötaso ja korkeampi kulutus kuin hybridautoissa. Korkeammat päästöt johtavat automaattisesti korkeampaan verotukseen, joka puolestaan nostaa yhteiskäyttöauton hintaa loppukäyttäjälle. Yhteiskäyttöautoja pidetään yleensä ympäristöystävällisinä, joten niiden päästöt on otettava huomioon.

Kuvassa 2 on esitetty erilaisten käyttövoimien hiilidioksidipäästöt.

Kuva 2. Hiilidioksidipäästöjen vertailu eri käyttövoimien välillä. (Frilander 2015)

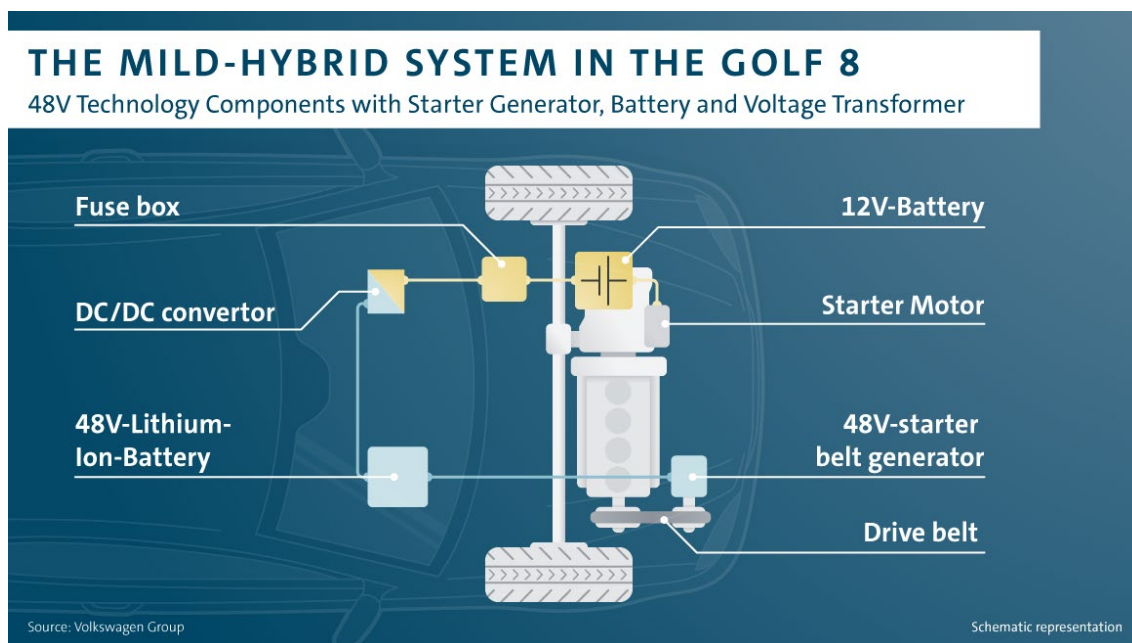
3.1.3 Hybridi

Suurin osa uusista Suomessa myydyistä henkilöautoista on bensiinihybridejä (24Rent, 2023). Bensiinihybridissä on sekä perinteinen polttomoottori että sähkömoottori, ja mahdollisesti myös lisäakut. Sähkömoottori auttaa vähentämään polttoaineen kulutusta tukemalla polttomoottoria esimerkiksi liikkeelle lähdöissä. Kun polttoaineen kulutus vähenee, myös auton hiukkaspäästöt pienenevät, mikä tekee autosta ympäristöystävällisemmän. Pienemmät päästöt tarkoittavat myös kevyempää verotusta. Tämä yhdistettynä pienempään kulutukseen vähentää yhteiskäyttöauton kokonaiskustannuksia ja päästöjä.

Hybridit voidaan jakaa kahteen luokkaan: itselataaviin (HEV) ja ladattaviin (PHEV) hybrideihin. Itselataava hybridi lataa itseään ajon aikana, eikä sitä tarvitse ladata ulkoisesti. Ladattava hybridi on varustettu latauspistokkeella, jonka avulla sen akut voidaan ladata erikseen. Lataushybridin etu itselataavaan hybridiin verrattuna on yleensä pidempi sähköinen kantomatka ja parempi suorituskyky, mutta hankintahinnaltaan ladattavat hybridit ovat selvästi kalliimpia verrattuna itselataaviin.

Yhteiskäyttöautoina ladattavat hybridit vaativat korkean hankintahinnan lisäksi latauslaitteen, ja ilman aktiivista latausta niiden kulutus on korkea. Itselataava hybridi ei tarvitse ulkoisia laitteita hybridiominaisuuksien käyttämiseen, ja se on näin ollen

huomattavasti kustannustehokkaampi vaihtoehto yhteiskäyttöautoksi. Kuvassa 3 esitetään Volkswagen Golf-henkilöauton itselaatavan hybridijärjestelmän rakenne.

Kuva 3. Kevythybridijärjestelmän rakenne (Autio 2021.)

3.2 Ominaisuudet

Yhteiskäyttöauton valinnassa on otettava huomioon useita eri ominaisuuksia. Valintaa tehdessä on tarjolla laaja valikoima eri valmistajien ja mallien välillä. Auton valinnassa on otettava huomioon automerkin imago ja yhtiön arvot. Yleensä yhteiskäyttöautoiksi valitaan B- tai C-segmentin autoja, koska ne soveltuvat paremmin kaupunkiajoon ja ovat helpommin käsiteltävissä. Suosittu C-segmentin auto on Volkswagen Golf.

Pienemmät autot ovat edullisempia hankintahinnaltaan ja käyttökuluiltaan, koska ne kuluttavat vähemmän polttoainetta ja niiden päästöt ovat pienemmät. Auton valinnassa on myös otettava huomioon kuljetustarve ja valittava sopivan kokoinen auto. EURO NCAP-törmäystestin arvosanat on myös huomioitava turvallisuuden takaamiseksi. Automaattivaihteisto on yleistynyt Suomessa ja on hyvä valinta yhteiskäyttöautoon. Renkailla on myös merkitystä polttoainetaloudellisuudelle ja turvallisuudelle, joten

yhteiskäyttöautoon kannattaa hankkia laadukkaat renkaat pienellä vierintävastuksella ja huolehtia riittävästä rengaspaineesta.

3.3 Kustannukset

Yhteiskäyttöautojen käyttökustannukset ovat suhteellisen korkeita, mikä on yleistä autoilun kustannuksille Suomessa. Jotta yhteiskäyttöautot saataisiin yleistymään, ne tulisi saada laajemman käyttäjäkunnan käyttöön. Tämä tarkoittaa mittavia investointeja, sillä suuri määrä ajoneuvoja on tarpeen.

Yhteiskäyttöauton suurin yksittäinen kustannuserä on pääomakulut, johtuen korkeista hankintakustannuksista. Leasing-sopimuksella pääomakulujen hallinta helpottuu ja suuria investointeja vältetään. Leasing-sopimuksella hankittaessa, alkuinvestointi ei ole suuri ja käyttäjä saa kiinteän kuukausimaksun koko sopimuskaudelle. Leasing-sopimus voi sisältää myös auton huollot, renkaanvaihdot ja muut palvelut, mikä helpottaa käyttöä ja tarjoaa kokonaisvaltaisen ratkaisun. Tämänkaltaiset sopimukset ovat kuitenkin hieman kalliimpia kuin pelkkä ajoneuvon leasing.

Leasing-autot ovat yleensä uusia ja niissä on myös valmistajan takuu teknisten ongelmien varalle. Pitkällä aikavälillä leasing-sopimus on yleensä kalliimpi vaihtoehto kuin auton ostaminen ja itse huolehtiminen sen kunnosta, mutta se ei vaadi suurta alkuinvestointia. Lisäksi leasing-sopimuksen myötä ei tarvitse huolehtia auton arvon alenemisesta, joka on yleensä suurin yksittäinen kulu uuteen autoon investoidessa. Mikäli ajoneuvo ostetaan yrityksen omistukseen, siitä tulee maksaa vähintään käsiraha. Suuren määrän ajoneuvoja hankittaessa, myös alkuinvestoinnit voivat olla huomattavia (Perkiö 2021.)

4 Tilanne Suomessa

4.1 Palveluntarjoajat

4.1.1 Drivenow

DriveNow oli yhteiskäyttöautoja tarjoava yritys, joka toimi Suomessa vuosina 2016-2019. DriveNow palvelua hallinoi suomalainen Osuuspankki. DriveNow:n toiminta perustui siihen, että asiakkaat voivat vuokrata autoja lyhytaikaisesti, joko minuuttitaksalla tai tuntiveloituksella.

Palvelu oli saatavilla Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. Autoja sai käyttöönsä DriveNow:n mobiilisovelluksen kautta. Sovelluksen avulla asiakas pystyi löytämään lähimmän vapaana olevan auton, varaamaan ja avaamaan auton ovet suoraan sovelluksesta.

DriveNow:n toiminta loppui Suomessa vuonna 2020. Ylen haastattelussa Osuuspankin DriveNow-palvelusta vastannut Lauri Tolvas kertoo Helsingin olevan lupaava alue yhteiskäyttöautoilulle, mutta palvelulle ei löytynyt siitä huolimatta mahdollisuutta jatkaa. (Parviala 2020.)

4.1.2 24Rent

24Rent on suomalainen yritys, joka tarjoaa yhteiskäyttöautoja useassa eri kaupungissa Suomessa. 24Rentin toimintamalli on hyvin samankaltainen kuin muiden yhteiskäyttöautoja tarjoavien palveluiden kanssa, ja se tarjoaa käyttäjilleen mahdollisuuden vuokrata autoja lyhytaikaisesti.

Käyttäjät voivat varata auton joko sovelluksen tai verkkosivuston kautta. Autot ovat saatavilla ympäri vuorokauden, ja niitä on pysäköitynä eri puolille kaupunkia. Käyttäjät voivat valita useista eri autoluokista, kuten pienistä kaupunkiautoista suurempiin farmareihin ja pakettiautoihin, riippuen heidän tarpeistaan.

Palveluun rekisteröityessään käyttäjä lataa 24Rent -sovelluksen puhelimeensa, jolla hän voi etsiä ja varata lähimmän saatavilla olevan auton. Sovelluksen avulla käyttäjä voi myös avata ja sulkea auton oven sekä käynnistää auton. Palvelun käyttöä

laskutetaan tuntikohtaisesti. Käyttäjän ei tarvitse murehtia lisäkuluista, sillä palveluun hintaan kuuluvat esimerkiksi polttoaine, pysäköinti, vakuutus ja huollot.

24Rent -palvelua tarjotaan tällä hetkellä useissa Suomen kaupungeissa, kuten Helsingissä, Tampereella, Turussa, Lahdessa, Kuopiossa ja Oulussa. Palvelun käyttöönottoon liittyy kertaluonteinen rekisteröitymismaksu, jonka jälkeen palvelun käyttö on maksullista käyttäjän ajankohtaisten käyttötarpeiden mukaan.

4.1.3 Bloxcar

Bloxcar oli suomalainen yritys, joka tarjosi yhteiskäyttöautoja palveluna. Bloxcar toimi samalla periaatteella kuin muut yhteiskäyttöautojen palvelut, mutta erityispiirteenä on, että Bloxcarin autoja voivat käyttää myös yksityishenkilöt, jotka haluavat vuokrata autonsa toisille käyttäjille.

Käyttäjät voivat etsiä ja varata sopivan auton palvelun verkkosivuston kautta. Autot ovat käyttäjien saatavilla ympäri vuorokauden, ja niitä on pysäköitynä eri puolille kaupunkia. Käyttäjät voivat valita useista eri autoluokista, kuten pienistä kaupunkiautoista suurempiin farmareihin ja pakettiautoihin, riippuen heidän tarpeistaan.

Bloxcarin käyttö oli helppoa ja joustavaa, sillä käyttäjät voivat varata auton lyhyeksi tai pidemmäksi ajaksi. Palvelun käytöstä laskutettiin käyttäjän valitseman ajanjakson mukaan. Hinta sisälsi kaikki tarvittavat kulut, kuten polttoaineen, pysäköinnin, vakuutuksen ja huollot. Bloxcarin toiminta Suomessa on päättynyt kesällä 2022. (Heima, 2022)

4.1.4 Omago

Omago on suomalainen yhteiskäyttöautojen palveluntarjoaja, joka on erikoistunut sähköautoihin. Omagon tavoitteena on vähentää yksityisautoilun tarvetta ja siten vähentää liikenteen ympäristövaikutuksia.

Käyttäjät voivat varata sähköautoja palvelun verkkosivuston tai mobiilisovelluksen kautta. Autot ovat saatavilla ympäri vuorokauden, ja niitä on pysäköitynä eri puolille kaupunkia. Palvelu tarjoaa käyttäjilleen useita eri autoluokkia, kuten pieniä kaupunkiautoja, farmareita ja tila-autoja.

Omago tarjoaa palvelunsa Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Turussa ja Tampereella. Käyttäjät voivat varata auton vähintään 30 minuutin ajaksi ja palauttaa sen mihin tahansa Omagon pysäköintialueeseen kaupungissa. Palvelun käyttöä laskutetaan käyttäjän valitseman ajanjakson mukaan.

4.1.5 Aimo Car

Aimo Car Sharing on suomalainen yhteiskäyttöautopalvelu, joka tarjoaa käyttäjilleen mahdollisuuden vuokrata autoja tunneiksi tai päiviksi. Aimo pyrkii vähentämään yksityisautoilun tarvetta tarjoamalla helppoa ja kätevää yhteiskäyttöautojen vuokrausta.

Palvelun käyttöön tarvitsee rekisteröityä etukäteen, jonka jälkeen käyttäjä voi varata auton helposti Aimo-sovelluksen avulla. Sovellus mahdollistaa auton varaamisen ja avaa auton ovet ilman avainta. Auton nouto ja palautus tapahtuu Aimo-palvelun varauspisteissä, jotka sijaitsevat useilla paikkakunnilla ympäri Suomen.

Aimo tarjoaa käyttäjilleen laajan valikoiman erilaisia autoja, kuten henkilöautoja, pakettiautoja ja tila-autoja. Palvelu sisältää myös polttoaineet, pysäköinnin ja vakuutukset, joten käyttäjän tarvitsee vain maksaa käytöstä kohtuullista tunti- tai päiväkohtaista vuokraa.

Aimo on saanut hyvää palautetta käyttäjiltään, jotka ovat kehuneet palvelun helppokäyttöisyyttä ja laajaa valikoimaa erilaisia autoja.

4.2 Kilpailuasetelma

Suomessa yhteiskäyttöautojen kilpailutilanne on tällä hetkellä melko kirjava. Suurimmat toimijat ovat kotimaineset 24Rent ja Omago, joiden autoja löytyy useista kaupungeista ympäri maata. Muita pienempiä toimijoita ovat esimerkiksi Aimo Car Sharing ja Shareit. Kilpailutilanne on kuitenkin koko ajan muuttumassa, ja uusia toimijoita saattaa tulla markkinoille tulevaisuudessa.

Kilpailussa menestyminen riippuu monista tekijöistä, kuten hinnoittelusta, palveluiden laajuudesta, käytettävyydestä ja autokannan koosta ja laadusta. DriveNow oli

onnistunut luomaan vahvan aseman Suomen markkinoilla ja tarjosi laajan valikoiman eri automalleja. Yhtiö kuitenkin lopetti toimintansa Suomessa 2020 (Parviala 2020).

24Rent on erikoistunut erityisesti pakettiautojen vuokraukseen ja on siksi suosittu muun muassa muuttoja tekevien keskuudessa. Blox Car puolestaan tarjosi peer-to-peer -toimintamallin ihmisille, jotka halusivat vuokrata autoja suoraan muilta yksityisiltä henkilöiltä. Bloxcar on lopettanut toimintansa, ajaututtuaan konkurssiin kesällä 2022 (Heima 2022)

Suomessa yhteiskäyttöautojen suosio on kasvussa, mutta se ei ole vielä yleistynyt yhtä nopeasti kuin esimerkiksi joissain Euroopan suurkaupungeissa. Yksi syy tähän voi olla Suomen laaja maantieteellinen kattavuus ja sen vaikutus yhteiskäyttöautojen käytettävyyteen. Toisaalta yhteiskäyttöautojen suosion kasvun esteenä ovat myös monet yhteiskäyttöautojen käyttäjien kohtaamat käytännön haasteet, kuten auton varaaminen ja palauttaminen. Suomalaisten vahva omistusautokulttuuri jarruttaa myös yhteiskäyttöautojen yleistymistä

5 Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautot

5.1 Yhteiskäyttöauto taloyhtiössä

Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautot ovat yhä suosituimpi tapa tarjota asukkaille mahdollisuus liikkua ympäristöystävällisesti ja kustannustehokkaasti. Suomessa useat taloyhtiöt ovat ottaneet käyttöön yhteiskäyttöauton, joka on jaettu taloyhtiön asukkaiden kesken. Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautot ovat usein sähköautoja, joiden käyttö on ympäristöystävällistä ja edullista. Sähköautojen käyttö on myös suositeltavaa, koska se vähentää kaupunkien ilman saastumista ja auttaa vähentämään liikenteen aiheuttamaa ympäristökuormitusta.

Yhteiskäyttöautojen käyttö taloyhtiöissä on yleistynyt erityisesti kaupungeissa, joissa liikenteen ruuhkaisuus ja pysäköintipaikkojen puute ovat suuria haasteita.

Yhteiskäyttöauton tarjoaminen taloyhtiön asukkaille voi vähentää yksityisautojen tarvetta ja auttaa ratkaisemaan pysäköintipaikkojen puutetta taloyhtiöissä.

Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautojen suosion odotetaan kasvavan tulevaisuudessa erityisesti kaupunkialueilla, joissa auton omistamisen kustannukset voivat olla korkeat ja pysäköintitilat rajalliset. Myös ympäristöystävällisyys ja kestävän kehityksen edistäminen ovat yhteiskäyttöautojen suosion taustalla. Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautot voivat tarjota hyödyllisen lisäpalvelun asukkaille ja lisätä taloyhtiön arvoa.

Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautot voivat myös tarjota erinomaisen mahdollisuuden edistää kestävää liikkumista ja vähentää yksityisautoilun tarvetta kaupunkialueilla.

Yhteiskäyttöautot ovat myös joustava vaihtoehto, sillä niitä voi vuokrata tarpeen mukaan ilman sitoutumista pidemmäksi aikaa. Suomessa on jo useita esimerkkejä onnistuneista taloyhtiöiden yhteiskäyttöautohankkeista eri puolilla maata.

Tulevaisuudessa yhteiskäyttöautojen tarjoaminen taloyhtiöissä voi kasvaa entisestään, kun kaupunkien asukasluku kasvaa ja kestävän kehityksen tavoitteet ohjaavat liikkumista kohti ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja.

5.2 Toimintamallit

Yhteiskäyttöautoilun toteuttamiselle taloyhtiössä on monia eri tapoja. Kaikkein vaivattomin ja taloyhtiölle edullisin vaihtoehto on hankkia ulkopuolisen tahon

yhteiskäyttöautopalvelu. Ulkopuoliselta palveluntarjoajalta hankittaessa palvelu toteutetaan ”avaimet käteen” -periaatteella. Palvelun hinta pitää sisällään kokonaisuudessaan auton kaikki kulut, taloyhtiö järjestää autolle vain parkkipaikan (24Rent, 2023).

Tämä vaihtoehto on vaivaton taloyhtiölle sekä asukkaille. Palveluntarjoajasta riippuen, käytävissä voivat olla myös muut yrityksen autot lähialueilla. Ulkopuolisen palveluntarjoajan käyttäminen on kaikille osapuolille helpoin ratkaisu, mutta kuitenkin myös kallein. Palvelu pitää sisällään auton, varausjärjestelmän, auton ylläpidon, vakuutukset ynnä muut. Asukkaat saavat yleisesti käyttöönsä mobiilisovelluksen, johon rekisteröitymällä he saavat auton käyttöönsä.

Taloyhtiö voi myös itse omistaa tai vuokrata yhteiskäyttöauton, järjestäen yhteiskäytön itse. Hyvänä puolena taloyhtiön omistamassa autossa on auton oma hallinnointi ja täysi päätäntävalta auton suhteen. Taloyhtiön omistama yhteiskäyttöauto on kuitenkin täysin riippuvainen yhteiskäytöstä vastaavien asukkaiden aktiivisuudesta. Auton ylläpito jää taloyhtiön harteille ja vaatii asukailta työtä kuten pesua, siivousta, huoltoa, renkaidenvaihtoa ja jopa korjausta. Auton saatavuus voi myöskin olla ongelma ilman kunnollista varausjärjestelmää, jolloin voi syntyä tuplavarauksia tai muita ongelmia auton varaukseen/saatavuuteen liittyen.

Ehkä vähintään käytetyimpänä mallina on asukkaan omistama auto ja sen yhteiskäyttö. Tämä vaihtoehto on taloyhtiölle vaivaton, eikä vaadi rahallista panostusta. Auton ylläpito on sen asukkaan vastuulla, joka sitä vuokraa. Auton saatavuus voi kuitenkin olla ongelma, koska se riippuu omistajan omista käyttötarpeista.

5.3 Tulevaisuuden haasteet

Vaikka taloyhtiöiden yhteiskäyttöautot ovat yhä suosittumia, niille on myös tulevaisuudessa omat haasteensa. Yksi suuri haaste on yhteiskäyttöautojen käytön varaus- ja hallintajärjestelmien monimutkaisuus. Tällä hetkellä useat taloyhtiöt käyttävät järjestelmiä, jotka vaativat manuaalista varausta ja avaimen noutoa taloyhtiön hallitukselta tai isännöitsijältä. Tämä voi johtaa epäselvyyksiin varausten ja avainten kanssa, mikä voi johtaa turhautumiseen ja vähentyneeseen käyttöön.

Toinen haaste on auton ylläpito ja huolto. Yhteiskäyttöautojen omistajana taloyhtiö on vastuussa auton kunnossapidosta ja huollosta, mikä voi olla työlästä ja kallista. Lisäksi jos yhteiskäyttöauton käyttöaste on alhainen, auton ylläpito- ja huoltokustannukset voivat nousta korkeiksi suhteessa käyttöasteeseen.

Kolmas haaste on yhteiskäyttöautojen käyttäjien vastuullisuus. Yhteiskäyttöautot ovat kaikkien käyttäjien yhteistä omaisuutta, ja on tärkeää, että käyttäjät käyttävät autoja vastuullisesti ja huolehtivat niistä. Tämä sisältää esimerkiksi auton siivoamisen käytön jälkeen ja tankkaamisen tarvittaessa. Myös vahingoista ilmoittaminen on avainasemassa kun puhutaan vastuullisuudesta

Kaikista näistä haasteista huolimatta taloyhtiöiden yhteiskäyttöautojen tulevaisuus näyttää valoisalta. Yhteiskäyttöautojen suosio kasvaa jatkuvasti, ja uusia palveluntarjoajia tulee markkinoille jatkuvasti. Taloyhtiöiden yhteiskäyttöautojen avulla voidaan vähentää liikenteen päästöjä, lisätä liikkumisen joustavuutta ja tarjota asukkaille uusia palveluja. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että yhteiskäyttöautojen käyttö edellyttää asukkailta yhteistyötä ja sitoutumista yhteisiin pelisääntöihin. (Nikula 2015.)

6 Yhteiskäyttöautojen tulevaisuus

6.1 Tulevaisuuden mahdollisuudet

Yhteiskäyttöautojen käyttö on kasvussa ympäri maailmaa, ja monilla kaupungeilla on jo toimivia yhteiskäyttöautojen järjestelmiä. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että yhteiskäyttöautojen käyttö olisi mukavaa ja vaivatonta kaikille käyttäjille. Auton käytössä on oltava riittävästi joustavuutta, jotta käyttö olisi mahdollisimman monipuolista. Keskeinen sijainti käyttäjien lähellä on avainasemassa yhteiskäyttöautojen menestykseen.

Yhteiskäyttöautojen hyödyt ovat monitahoiset. Ne vähentävät liikennettä niin määrällisesti kuin suoritteellisesti, mikä vaikuttaa myönteisesti muun muassa ruuhkiin, liikenneturvallisuuteen, liikenteen kustannuksiin ja liikennepäästöihin. Yhteiskäyttöautot lisäävät myös kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käyttöä sekä vapauttavat pysäköintitilaa. Kokonaisvaikutusten kannalta on oleellista, miten monta pysäköintipaikkaa voidaan jättää rakentamatta per yhteiskäyttöauto, sekä se, miten hyvin palvelulla todellisuudessa on käyttöä.

Yhteiskäyttöautojen käyttö on myös taloudellisesti kannattavaa. Auton omistaminen ja käyttöön liittyvät kustannukset kasvavat jatkuvasti, ja yhteiskäyttöauton käyttö voi tuoda selvää säästöä. Yksi yhteiskäyttöauto voi korvata perheen kakkosauton, ja yksi yhteiskäyttöauto korvaa useita yksityisautoja, mikä johtaa pysäköintitarpeen pienenemiseen.

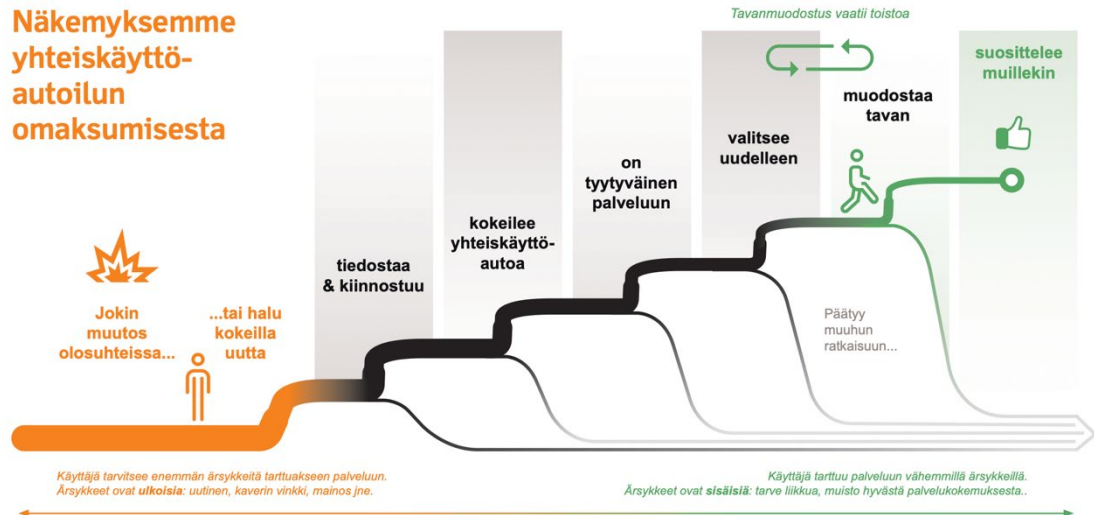
Yhteiskäyttöautojen käyttö on yleistynyt erityisesti kaupungeissa, joissa on tiheä asutus ja hyvät julkisen liikenteen yhteydet. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ja Turussa on jo toimivia yhteiskäyttöauton järjestelmiä, ja Tampereen alueella yhteiskäyttöautojen käyttöönottoa suunnitellaan. Näillä alueilla on potentiaalisia käyttäjiä noin 100 000, ja yhteiskäyttöautojen yleisin käyttötarkoitus on ostosreissut, loma- tai vapaa-ajanmatkat ja tavaroiden kuljetus. Kuvassa 4 esitetään yhteiskäyttöautojen asiakasmääräennuste Turussa ja Tampereella vuoteen 2050 asti.

Kuva 4. Autojen yhteiskäytön potentiaali ja vaikutukset pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Tampereella. (Voltti 2010)

Yhteiskäyttöautojen tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että niillä liikkumisesta saadaan mukavaa ja vaivatonta kaikille käyttäjille. Auton käytössä on oltava riittävästi joustavuutta, jotta käyttö olisi mahdollisimman monipuolista. Keskeinen sijainti käyttäjien lähellä on avainasemassa yhteiskäyttöautojen menestykseen. Lisäksi on tärkeää huomata, että yhteiskäyttöautot voivat tarjota helpon ja kätevän tavan liikkua niille, jotka eivät halua tai voi omistaa omaa autoa esimerkiksi taloudellisista tai ympäristösyistä. Tämä voi olla erityisen tärkeää nuorille, opiskelijoille, pienituloisille tai niille, jotka asuvat tiiviisti kaupunkialueilla, joissa pysäköintimahdollisuudet ovat rajalliset

Yhteiskäyttöautojen tulevaisuus näyttää kuitenkin valoisalta, sillä ne tarjoavat monia etuja sekä yksilöille että yhteiskunnalle. Tulevaisuudessa yhteiskäyttöautojen käyttö voi jopa muuttaa ihmisten suhtautumista autoiluun, ja siirtyä kohti kestävämpiä liikkumismuotoja. On tärkeää, että yhteiskäyttöautojen kehitystä jatketaan ja niitä kehitetään edelleen, jotta ne olisivat mahdollisimman helppokäyttöisiä ja houkuttelevia mahdollisimman monelle käyttäjälle. Kuvassa 5 esitetään yhteiskäyttöautojen omaksumisprosessin vaiheita.

Kuva 5. Yhteiskäyttöauton omaksumisprosessin vaiheet (Kaitosalmi ym. 2018)

6.2 Suurimmat haasteet

Yhteiskäyttöautojen suosio Suomessa on edelleen vähäistä, sillä maassa vallitsee vahva omistusautokulttuuri ja ihmisillä on myönteinen asenne oman auton omistamiseen. Toisin on suurissa kaupungeissa muualla maailmassa, joissa yhteiskäyttöautoilla on suuri kysyntä. Suomessa kaupungistuminen ja oman auton omistamisen kustannukset ovat kuitenkin kasvamassa, mikä voi luoda paremmat mahdollisuudet yhteiskäyttöautoille.

Pysäköinti on yksi haasteista, erityisesti suurissa kaupungeissa, joissa kiinteiden pysäköintipaikkojen hankkiminen on vaikeaa ja kustannukset korkeita. Kelluva malli voisi ratkaista tämän ongelman, sillä se mahdollistaisi yhteiskäyttöautojen pysäköinnin vapaasti tietyn alueen sisällä. Kelluva malli on jo osoittautunut toimivaksi sähköpotkulautojen käytössä Suomessa.

”Yhteiskäyttöautoja pitäisi olla paljon ja käyttöalueen tulisi olla laaja, jos haluttaisiin, että autojen yhteiskäyttöä edistävät saatavuustekijät saataisiin toteutettua ja esteet saataisiin purettua.” (Kokkonen, 2021) Tämä puolestaan on haaste, koska yhteiskäyttöautojen kysyntä on epävarmaa Suomessa, mikä tekee yrityksistä varovaisia investoimaan tähän palveluun.

Kuvassa 6 on listattuna yhteiskäyttöautojen hyviä ja huonoja puolia.

Kuva 6. Liikenneviraston listaus yhteiskäyttöautojen mahdollisuuksista ja rajoitteista. (Kaitosalmi ym. 2018)

Lisäksi yhteiskäyttöautojen mahdolliset vauriot ja likaisuus voivat vaikuttaa merkittävästi asiakaskokemukseen. Vauriot ja kulumat ovat yleisempiä yhteiskäyttöautoissa, mikä vaikuttaa vakuutusmaksuihin ja palvelun kustannusrakenteeseen. Asiakkaan vastuulla on tarkistaa mahdolliset vauriot ja raportoida niistä palveluntarjoajalle, ja huolehtia auton siisteydestä. Jos asiakas ei ilmoita uusista vaurioista palauttaessaan auton, seuraavan vuokraajan on tarkistettava auto huolellisesti, jotta hän ei joudu korvausvelvolliseksi mahdollisista muiden aiheuttamista vaurioista.

Yhteiskäyttöautojen kehittäminen ja käyttöönotto edellyttävät yhteistyötä kaupunkien ja yksityisten yritysten välillä. Kaupungit voivat tukea yhteiskäyttöautojen käyttöönottoa esimerkiksi tarjoamalla tukia tai helpottamalla pysäköintipaikkojen saantia. Yritykset voivat puolestaan investoida yhteiskäyttöautojen kehittämiseen ja tarjota kuluttajille kilpailukykyisiä hintoja.

Lisäksi on tärkeää, että kuluttajat ovat tietoisia yhteiskäyttöautojen eduista ja käyttömahdollisuuksista. Tietoisuuden lisääminen voi tapahtua esimerkiksi tiedotuskampanjoiden avulla tai yhteistyössä kaupunkien kanssa. Kuluttajille on myös

tärkeää tarjota helppokäyttöisiä varausjärjestelmiä ja selkeää ohjeistusta auton käyttöön.

Yhteiskäyttöautojen yleistymisellä voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia, sillä se voi vähentää yksityisautoilua ja siten vähentää ilmansaasteita ja liikenteen aiheuttamaa ruuhkautumista. Yhteiskäyttöautojen kehittämisen tulee siis olla osa laajempaa kestävän kehityksen strategiaa.

Yhteiskäyttöautojen menestyksen kannalta on tärkeää ratkaista pysäköintiin ja auton käyttöön liittyvät haasteet, sekä tarjota asiakkaille laadukasta palvelua kilpailukykyiseen hintaan. Mikäli kaikki nämä tekijät otetaan huomioon, yhteiskäyttöautoista voi tulla tärkeä osa tulevaisuuden liikkumispalveluja Suomessa ja muualla maailmassa.

7 Lähteet

24Rent 2023. Bensa, diesel, hybridi, lataushybridi vai sähköauto? Vuokraaminen on kätevä tapa testata itselle sopiva auto. Viitattu 12.2.2023 <https://www.24rent.fi/bensa-diesel-hybridi-vai-sahkoauto/>

24Rent 2023. Onko taloyhtiösi pihalla jo yhteiskäyttöauto? Viitattu 15.1.2023 <https://www.24rent.fi/onko-taloyhtiosi-pihalla-jo-yhteiskayttoauto/>

Autio, M. 2021. Mikä ihmeen kevyhybridi? Pienellä sähköistyksellä pientä säästöä. Viitattu 15.1.2024 <https://moottori.fi/ajoneuvot/jutut/mika-ihmeen-kevyhybridi-pienella-sahkoistyksella-pienta-saastoa/>

Frilander, J. 2015. Onko sähköauto päästötön? Viitattu 15.1.2023 <https://yle.fi/a/3-8034654>

Heima, T-P. 2022. Kotimainen autojen vertaisvuokrauspalvelu Blox Car päätyi konkurssiin, toiminta loppuu heti. Viitattu 28.1.2023 <https://yle.fi/a/3-12472149>

Karjalainen, J. Lassila, J. Savela, A. Annola, A. Yhteiskäyttöautojen vaikutukset liikkumiseen ja pysäköintiin Kuopiossa. Viitattu 20.2.2023

https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/LO2020_Kuopion%20YKA_raportti.pdf

Kahilaniemi, S. Stenman, P. Sacs, I. 2015. Yhteiskäyttöautojen toimintamalli Skanssissa. Viitattu 3.3.2023

https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/yhteiskayttoautot_skanssissa.pdf

Kaitosalmi, K. Tuomisto, T. Wallander, j. Huima, P. Leppänen, T. 2018.

Yhteiskäyttöautojen potentiaali ja vaikutukset käyttäjänäkökulmasta. Viitattu 15.1.2023. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/155323/lts_2018-25_937-952-317-537-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kokkonen, M. 2021. Omalla autolla on paljon vapaapäiviä – Miksi yhteiskäyttö ei yleisty? Viitattu 28.1.2023 <https://www.stat.fi/tietotrendit/blogit/2021/omalla-autolla-on-paljon-vapaapaivia-miksi-yhteiskaytto-ei-yleisty/>

Parviala, A. 2020. OP:n yhteiskäyttöautojen taru päättyi – pankki luovuttaa kolmen vuoden yrittämisen jälkeen ja pistää ison läjän autoja myyntiin. Viitattu 23.2.20 <https://yle.fi/a/3-11184635>

Tekniikan maailma 2020. Yhteiskäyttöautojen Drive Now -palvelu lopettaa Suomessa helmikuun lopussa. Viitattu 3.3.2023 <https://tekniikanmaailma.fi/yhteiskayttoautojen-drive-now-palvelu-lopettaa-suomessa-helmikuun-lopussa/>

Voltti, V. 2010. Autojen yhteiskäytön potentiaali ja vaikutukset pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Tampereella. Viitattu 3.3.2023
https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/120912/lts_2010-45_978-952-255-597-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y